

Norsk Folketidend

No. 4.

Udkommer hver Lørdag.

Christiania den 25. Januar 1868.

48 Skill. fjerdingaarlig.

3die Hærg.

Indhold:

Ole Vig (med Afbildning). — Om Forslaget til en ny Foreningsakt. — De sidste Begivenheder. — Et dansk Nybygge paa Grønland (med Afbildning). — Nyheder.

Ole Vig.

„Ole Vigs det kjære Navn
Oder Bjerg og Dale
Gjemmes skal i Folkefavn,
Saga om ham tale.“
Werels.

Man har gjort den Bemærkning, at det ikke er sjældent der fremstaar Personer med stor aandelig Begavelse, men at finde Mennesker af en stærk, fast og ædel Karakter, det hører til Sjældenheder. Jeg ved ikke, om denne Bemærkning holder Stik. Til Ære for Menneskeheden vil jeg dog gjerne tro, at de ædle Karakterer i Virkeligheden ikke ere sjældnere end de store aandelige Begavelser; kun — mener jeg — ere de ikke saa lette at opdage som disse. Jeg vil ikke tale om, at man ofte er udsat for at tage fejl i sin Dom om den aandelige Begavelse; det er noksom bekjendt, at der gives Mennesker, som kun i Besiddelse af almindelige Mandsevner, og uden nogen Karakterens Ådel, men med en hel Del Driftighed, ja Fripostighed i sin Fremtræden, formaa, idetmindste til en Tid, at gjøre megen Blæst og Kvalm, og skaffe sig en Anseelse hos Mængden, som om de vare rigtig store Mænd; men jeg vil blot minde om, at de virkelig aandelige Begavede i ethvert Fald vide at bryde sig en Vej og blive bemærkede; de gribe ind i Begivenhedernes Gang i større eller mindre Kredse efter Omstændighederne, Manges Dine hvile paa dem, Mange nævne deres Navne maasse med Beundring; men det forstaar sig, Karakteren sat ud af Betragtning, er der ikke Spørgsmaal, hverken om Bevæggrunden til deres Handlinger, eller om Diemedet; og Nytten, Betsignelsen af deres Virksomhed er meget tvivlsom, — det kommer da an paa, af hvilken Bestaffenhed Manden er.

De stærke, ædle Karakterer forsmaa ethvert Middel til at vække Opsigt, ja de unddrage sig for enhver opsigtsvækkende Fremtræden. Kun naar Nødvendigheden, Pligten byder det, holde de sig ikke tilbage; de kjendes da paa en urokkelig Modstand mod enhver Fristelse til at vige fra

Pligtens ligefremme Vej, paa Villighed til at gjøre Offer for Sandhedens og Kjærlighedens Krav, paa Standhaftighed i Kamp mod alt Skinvæsen, al Usjælvhed og Løgn. Jeg tror der er Flere af disse, end man kanske mener; men Mange af dem blive ikke kjendte uden af ganske Faa; de ere „de Stille i Landet“, som gaa sin Vej igjennem Livet, kjæmpe sine Kampe, bringe sine Offere uden at give en Lyd fra sig; de ere som de duftende Skovblomster, hvis Lyde kun kommer dem til Gode, der give sig Tid nok til at opspøge dem, høje sig dybt nok til at betragte dem.

De saakaldte „store Mænd“ glimre paa Afstand; kommer man dem derimod ganske nær og ser dem i deres snævrreste Livsforholde, hænder det ikke saa sjældent, at den Lysglands, som omgav deres Navne, forsvinder, og den „store“ Mand staar der, seet fra Karakterens Side, som et ganske almindeligt, skrøbeligt Menneske. Den aandelige Begavelse kan bruges i det Uædles Tjeneste: „Seget“ er det Midtpunkt, hvorefter Alt dreier sig; egen Fordel, Ære og Berømmelse er Maalet for al Stræben. Sligt har man, ofte seet; men naar man ser det, føler man sig stuffet og frastødt fra den store Mand; hans Navn er vel stort, men ikke kjært.

Først naar virkelig stor aandelig Begavelse er forenet med en ædel og ren Karakter, fremstaar

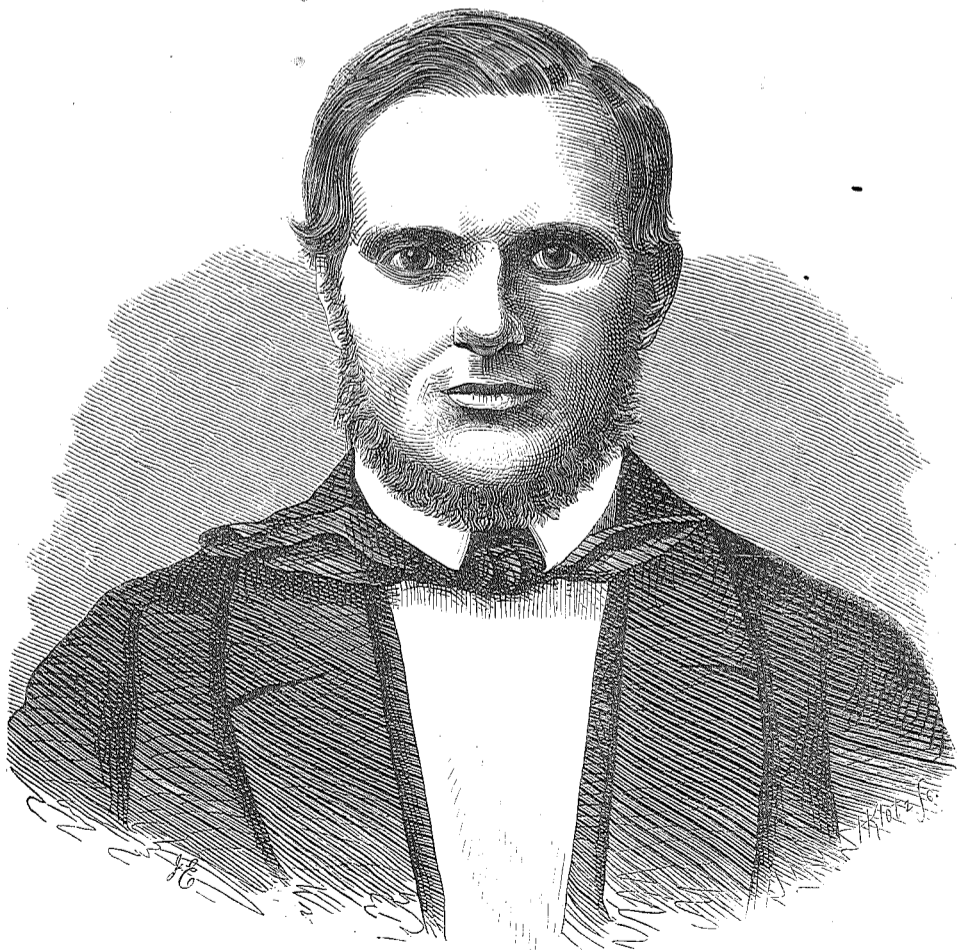
Manden, som fortjener sand Berømmelse, hvis Fodspor man maa ønske at kunne følge, og hvis Navn man vil gjemme som en kjær Skat.

Det Navn, som er sat ovenover disse Linier, minder, mener jeg, om en saadan Mand.

Ole Vig var ikke nogen stor Mand i dette Ords almindelige Betydning; men han var en sjælden Mand, en Mand med Mand og med Karakter, en ædel Mand og en ædel Karakter. Man tør vel give ham dette Vidnesbyrd i hans Grav uden at finde Modsigelse hos Nogen, som har lært ham og hans Virksomhed at kjende, selv om ikke hans Grav, saaledes som Tilfældet er, bar en Mindesten med hans Billede i skjært Marmor, og en Indskrift som den, der er sat over disse Linier, skreven af en saa højværdig Mand som Werels. Det er nu lidt over 10 Aar siden Vig døde, og det tør derfor ikke være ubetimeligt, at Folkebladet søger at opfriske Mindet om ham ved at levere hans Billede og lader dette blive ledsaget af et Mindeord, idet man forøvrigt henviser til de udførligere Levnetsbeskrivelser, som ere meddelte om ham, navnlig i Skilling-Magazinet og Folkefakolen for 1858, af hvilke især den førstnævnte er let tilgængelig, da den findes aftrykt i „Enkelte af Ole Vigs Arbejder til Folkelæsning“, samlede og udgivne paa en Kommités Foranstaltning ved D. Arvesen, og at erholde hos Bogtrykker Abelsted for nedsat Pris 36 Skilling.

Det er intet Usædvanligt at finde i Ole Vigs Barndomshistorie. Enhver norsk Bondegut vil i ham se sin Lige i Herkomst, Ingen finder i ham sin Overmand i ydre Livsvilkkaar, men har man været saa lykkelig at have haft fromme og aandeligt funde Forældre, og er af dem bleven opdragen paa ægte norsk Bondevis, saa vil man i hans „Tilbageblik“ i hans Bog „Norske Bondeblomster“ — et Digt, hvori han har givet et Omrids af sit ydre og indre Liv — finde saare meget som passer paa en selv.

Han blev født den 6 Febr. 1824 paa Pladsen Vigmarken i Stjørdalen, og hans Forældre vare Husmandsfolk. Med megen Anstrængelse bragte man det saavidt, at han 17 Aar gammel kunde komme til Klæbo Skolelærerseminarium, som han efter et toaarigt Ophold forlod med Vidnesbyrd om „meget gode Kundskaber“ og „ualmindelige Evner.“ Derpaa blev han i to Aar Huslærer, og blev saa 21 Aar gammel ansat som Skolelærer i Christiansfund. Her var han i 6 Aar, da han, efter en længe for-

Ole Vig.

ønsket Rejse til Christiania og Danmark blev kaldet til at overtage Udgivelsen af Tidsskriftet „Folkevennen“, som det nyoprettede Selskab til Folkeoplysningens Fremme vilde sætte i Gang. Da han ikke vovede at sige Nei til et bestemt Kald, hvormeget han end i sin Beskedenhed fandt, at hans Kræfter ikke svarede til de Krav, som stilledes til ham, maatte han gaa, skulde det end koste hans Liv, og han gik. Fra Begyndelsen af 1852 og til hans Død den 19 Decbr. 1857 levede og arbejdede han altsaa i Christiania, hvor hans Støv hviler paa vor Frelseres Gravlund.

Hvis det var min Hensigt at give en udførlig Fremstilling af Vigs Betydning for vort Folk, saa maatte jeg først give en tydelig Fremstilling af Folkets aandelige Tilstand før hans Fremtræden, dernæst en lignende af Tilstanden nu, og saa paavise, hvilken Andel denne enkelte Mand har haft i den Forandring, som er foregaaet. Men ligesom dette Arbejde, hvor gavnligt det end vilde være, overstiger mine Kræfter, saaledes er her ikke Stedet for en saadan Fremstilling. Altsaa kun nogle Bemærkninger.

Man har givet Vig de vakre Navne: Folkeven og Folkelærer, og han fortjener dem. Han var en Folkets Ven; han var en Ven af alt sandt Mennekeligt, alt sandt Godt og Edelt, men især bar han en glødende Kjærlighed i sin Barm for sit Fædreland, sit Folk, og Alt, hvad der hører Folket og Fædrelandet til, dets Historie, dets Tungemaal, dets Frihed, dets Kirke. Et vakkert Udtryk for denne Kjærlighed har han givet i sin Sang; „Blandt alle Lande i Ost og Vest,“ en Sang, som vel nu synges af fast enhver Skolegut i Landet. Men et endnu vakrere Udtryk for den er hans Liv og hans Virksomhed. Han udraaber i sit Skrift „Liv i Norge“: „Maatte blot Jngen, der ejer Lys og Liv, grave sit Pund i Jorden, men alvorlig paavirke vore slumrende Landsmænd og betænke, at „Fædrelandet skylder man Alt“, og at kun i og med Folket har vort timelige Liv nogen Betydning!“ Dette Ord kom fra hans Hjertedyb, og kan betragtes som hans Livs Løsen. Han ofrede Fædrelandet og Folket, hvad han havde, alle sine Kræfter, sit Lys og sit Liv. Fattig kom han til Verden, fattig paa jordisk Gods vandrede han her, uden andet Hjem end sit Fædreland, fattig gik han herfra; men han efterlod sit Folk og sit Land en rig Arv: Han var en Folkets Lærer. Af det ovenfor givne Omrids af hans vore Livsforholde sees, at han i sin Ungdom kun fik seminaristisk Uddannelse; ved Selvstudium bragte han det derimod til et ualmindelig fortroligt Bekendtskab med den nordiske Litteratur, især hvad Historien angaar. Selv Skolelærer blev Skolen hans nærmeste Virkeplads, og hans Kaldsbrødre de, som han næstefter en Kreds af Børn kom først og fremst til at paavirke. I denne hans Livsstilling i Forbindelse med hans særegne Begavelse har man et tydeligt Vidnesbyrd om hans Kald til at være en Folkelærer i særegen Betydning; thi i Skolelærerstanden har man det bedste Middel til at bringe Lyset ind i alle Boliger. Jngen kjender saa godt som Skolelæreren Almuens — Maaften af Folkets — Levesæt og Lænkemaade; Jngen kan som han tale til Folket i dets eget Tungemaal, thi det er hans eget; hos Jngen kan man i Regelen vente en større Kjærlighed til Folket, end hos ham. Skal derfor Folket gribes ved Hjertet, vækkes til Liv og løstes op til en klarere Erkendelse, har Jngen dette mere i sin Magt end Skolelæreren; kun at denne er, hvad han bør være. Det var Vig, om ellers Nogen, og han fik efterhaanden en hel Hærskare af Discipler, Venner og dygtige Medhjælpere i sin Stand. Ved sine mangfoldige Sammenkomster med sine Standsbrødre i Lærermøder, ved sine fast utallige Breve til dem, som han ikke kunde naa med sin Munds Ord, ved sin ikke glimrende men sande Beltaalshed, baade med Mund og Pen, forstod han at meddele dem af sin Aand og Kjærlighed, saa de endnu — og forhaabentlig længe herefter — benævne ham „Fader“. Ijgjenem dem er han saaledes bleven Folkets Lærer. Men hans Ord fandt ogsaa ligesom Vejen til Mange udenfor Skolelærerstanden; og da der var baade Sandhed og Kjærlighed i hans Ord, fandt de ogsaa Hjertelum, — vistnok ikke hos Alle, men dog hos Mange. Nei, man kan neppe endnu opvise noget Exempel paa, at et ærligt Sandheds-

vidne har gaaet igjennem dette Liv uden Misjendelse, Modstand, Kamp og Strid, og saadant faldt da ogsaa i Vigs Lod. Hans Tid var en Opvækkelses Tid baade i folkelig og kirkelig Henseende; mange „brændende Spørgsmaale“ vare paa Dagsordenen; flere „Retninger“ vilde gjøre sig gjældende, og saa er det tilbørligt endnu. En Mand, som under saadanne Forholde har det Kald at vidne og vejlede og er en Mand af Karakter, maa følge en bestemt Retning, og kan ikke undgaa at støde an mod dem, som følge andre Retninger. Derfor havde ogsaa Vig sine Modstandere; men jo mere det nyvakte Liv klarer sig, og jo mere man kommer til rolig Besindighed efter Striden, desto mere skal det blive almindelig erkendt, at D. Vig havde et klart Blik og et varmt Hjerte for Sandheden, og at vort Folk skylder ham Tak som dets Ven og Lærer.

Af hans Skrifter, om hvilke man trostigt kan sige til Enhver: „Tag og læs!“ vil jeg nævne: „Liv i Norge,“ „Religiøs Læsning for Folket,“ „Norske Bondeblomster,“ „Norges Sagnhistorie,“ (første Del af en ufuldendt Norges Historie indtil Harald Haarfaager), samt hans mangfoldige Afhandlinger i de 6 første Aargange af „Folkevennen“ og i de 4 Aargange af hans eget Tidsskrift „Folkefolen“.

Jeg vil slutte dette lille Mindeord med at anføre følgende Vidnesbyrd, som W. M. Werels gav ham ved hans Grav Juleaften 1857. (Gravtalen er trykt i Kirkeligt Folkeblad for 1858, men er vist ikke kjendt af ret Mange):

„Det var en Mand med Aand, med virkelig Aand, med en ualmindelig begavet Aand. I denne Aand var Dybde og Poesi. Den holdt sig ikke paa Overfladen af de Gjenstande, med hvilke den fyste, men trængte ind i deres Væsen og opfattede dem i deres indre Sandhed. Det var en historisk Aand, der med sin Skuen dvalede ved Overleveringerne fra Fortiden som de, der altid, hvilken nu end deres Form monne være, indeholdt en Virkelighed i sig — — Det var en kristelig-religiøs Aand, der saa Guds Fingert i Historiens Gang, saa Kristus forklaret gennem Tiderne i Slægtens og Folkens Levnetsløb. Det var en Aand, i hvis Dje der laa et klart Blik for Alt, hvad der stammer fra Aand, ja fra Herrens Aand, som den vandrer i Støvet, og for Mennefskaanden og Folket, og saaledes for Herrens Liv paa Jorden, for Mennefskelivet, for Folkelivet, for Christendommens Forhold til begge de sidste Livsaabenbareiser, og Aandens Måle paa Modersmaalet havde han i sin Magt.

Det var en Mand med Hjerte, med virkeligt Hjerte; hans Opfattelse af Alt var hjertelig, og han havde Hjertelum for saa Meget, for alle Sandhedens Aabenbareiser, for al Guds Skabning og Gjerning, fra den lille Blomst paa Marken til Guds Englefare i Himlene, og først og sidst for alt Mennekeligt. Han havde megen Kjærlighed i sig, han var en Mennefsven, en Folkeven, en Fædrelandets og Modersmalets Ven; han var en trofast Ven i Ordets engere Betydning.

Han var en redelig, en sanddru Mand. Alt blot Skin var ham forhad. Sandhedens Krænkelser harmede ham, og hvad der stod for ham som Uret, nævnedes han med dets rette Navn. Han var aaben i al sin Tale og Færd, begge udtrykte, hvad han mente, og selv hvor han sejlede og forløb sig, var den ærlige Tanke, den redelige Mening klar.

Hans Aand, Hjerte og Sind lystede i det klare, det milde Dje, og, skjønt bedst kjendt i den nærmere Kreds, aabenbarede denne Aand, dette Hjerte, dette Sind sig i en Saga og Sang, i en Virksomhed med Mund og Pen til den levende Folkeoplysningens Fremme, som er altsom bekendt til her at skulle være Gjenstand for yderligere Tolken.

Lyset og Livet var „de Tvillinger baade“, som han elskede, som han overalt søgte, hvis Spor, hvor de fandtes, var ham dyrebare, mens han forfæstede Alt, hvorfra de var borte — —

Jeg kunde have lyst til at afskrive den hele Tale, men dette Uddrag faar være nok, idet jeg dog maa tilføje Slutningsordet: „Velsignelse over hans Minde og hans Daad! Velsignelse for den Slægt, som nu er, og for den som kommer, Velsignelse indtil de fjerne Tider!“ O.

Om Forslaget til en ny Foreningsakt.

Af W. Duncker.

II.

Saa vel den svenske Justitsministers forskjellige Foredrag som den norske Konstitutionskomites Indstilling af 3 Juni 1863 i Revisionsagen angive Statholderfagen som indeholdende en i sig selv afgjørende Grund til en Revision af Foreningsakten, hvorved der kunde blive sørget for, at de nye Bestemmelser udtrykkeligt og utvetydigt komme til at forklare, at mere eller andet end hvad der indeholdes i Rigsaktsbestemmelserne ikke hører med under Unionsvilkårene, og saaledes komme til „at borttage det Tvivlens Frø, som ellers gennem lange Tider vilde kunne skyde nye Spirer“. Det er derfor nødvendigt at stille sig for Dje Statholderfagens egentlige Indhold og Betydning, for at man kan dømmes om denne Sags Forhold til Revisionen og de Slutninger, som deraf kunne drages om, hvad der er nødvendigt for at undgaae lignende Ulemper for Fremtiden og høre den Ulykke, som ligger i, at denne Sag fremdeles afgiver det sørgelige Skue af det ene af de ligeberettigede Riger forbydende det andet at træffe en Foranstaltning om sin indre Styrelse, som dette Rige paastaar at være Unionen og det andet Rige aldeles uvedkommende.

Det vil erindres, at da Stortinget i 1859 i Genhold til den givne Forsikring om kongelig Sanction havde fattet sin bekjendte Beslutning om Ophævelse af Statholderposten, erklærede den svenske Rigsdag denne Sag for at være et unionelt Anliggende og forlangte, at Kongen ikke maatte stadfæste Stortingets Beslutning uden under følgende tre Betingelser, nemlig at Sanctionen meddeltes i sammenfat svensk og norsk Statsraad, at Forandringen kun tillodes i Forbindelse med en almindelig Revision af Foreningsakten, og saaledes, at der til Vedlæg for Bestemmelsen om, at Norges Statholder kan være svensk, gives Sveriges en anden lignende Garanti for Betyggelsen af dets Rettigheder mod eller over Norge.

Denne den svenske Rigsdags Opræden, til hvilken den svenske Regjering aldeles sluttede sig, og af hvilken det nye Unionsaktsforslag er den sidste hidtil fremkomne Frugt, blev fra norsk Side erklæret for en uberettiget Indblanding fra Sveriges Side i Norges indre Anliggender, fordi Bestemmelsen om Statholderposten ikke findes andtjætted end i Norges Grundlov, og ikke er indlemmet i Rigsakten, i hvilken sidste det heder, at Norges Storting og Sveriges Stænder „ikke have troet at kunne paa en værdigere og højtideligere Maade for kommende Tider bestætte Vilkårene for den mellem Norge og Sverige truffne Forening under en Konge, men med særskilte Grundlove, end ved at komme ovenens om i en særskilt Rigsakt at indbefatte og indføre bemeldte Vilkår aldeles saaledes som de Ord til Ord her nedenfor følge“. At de paa saadan Maade i Rigsakten indførte Vilkår maatte være alle for Foreningen gjældende Vilkår, formentes fra norsk Side at være ubestrideligt.

Svaret herpaa fra svensk Side, kan man ikke sige, at der er, men man gik udenom, og den svenske Justitsminister forklærede for Stænderne, at der maatte antages i Norges Grundlov at være indeholdte flere unionelle Bestemmelser end de i Rigsakten optagne, at hertil maatte henføres faldt det i den norske Grundlov, af hvis Forandring enten til den ene eller anden Side Sverige kunde tænkes at ville føle sine Interesser berørte, og navnlig Bestemmelsen om, at Statholderposten af Kongen kunde besættes med en svensk Mand, hvortil fordreder, at Posten maatte være til.

Hvor tvivlende Parter ikke have nogen udenfor eller over dem staaende Dommer eller Voldgiftsmand til at afgjøre deres Tvist, kommer det ikke an paa Gyldigheden af deres Bevisgrunde eller Rigtigheden af deres Paastænde, men alene paa, hvem der er den stærkeste og saaledes kan sætte sin Vilje igjennem, hvad enten den anden Part deri samtykker eller ikke.

Det nyttede derfor ikke Norge, at dets Grunde vare uimodsigelige og uimodsigte, hvor kraftigt de end søgtes gjorde gjældende af de mange højhertede svenske Mænd, der i denne Sag kjæmpede for den Svageres Ret, men Sveriges Rigsdag

og det svenske Statsraad satte sin Vilje igjennem, fordi Sveriges Rigsdag er stærkere end Norges Storting, og det svenske Statsraad stærkere end det norske.

Om Bestemmelsen om Statholderposten staaer eller ikke staaer i Norges Grundlov, derpaa vilde, naar Spørgsmaalet skulde bedømmes alene efter sit ligefremme Indhold, kun ligge en underordnet Vægt. Men desto større Vægt ligger der paa, at den Paaastand fra svensk Side, i Kraft af hvilken Statholderposten fremdeles er bestaaende, og som altsaa er godkjendt og gjældende, saalænge Posten bestaaer, er den, at Sverige har Ret til at forbyde Forandring af enhver Bestemmelse i den norske Grundlov, i hvilken Sverige maatte ansee sig at have nogen Interesse, uanset at Forordningen ikke er indlemmet i Rigsakten. Med andre Ord: de Paaastande fra svensk Side, der ere godkendte ved Statholderpostens faktiske Bestaaen, „levne“, saaledes som det nuværende norske Statsraad erklærede for Kongen den 18 Febr. 1862, „ikke nogen Vished med Hensyn til, hvor meget af Norges Grundlov der kunde blive betragtet som noget, der ikke var Norges udelukkende Ejendom.“

Har Sverige en saadan Ret ligeoverfor Norge, saa er vort Fædreland i Virkeligheden kun et Lydrige under Sverige, og det gjør i sig selv intet til Sagen, med hvilke andre mildere og blødere Ord man vilde forsøge at betegne Forholdet. Det maa derfor indrømmes at være i højeste Grad vigtigt for Norge, at Sveriges Ret i denne Henseende erkjendes at være indskrænket til og begrænset ved Rigsakten, at hvile udelukkende i denne og altsaa ikke at være nogen anden eller større eller anderledes bestaende end den Ret, som Norge efter Rigsakten har over eller imod Sverige. For at dette kan opnaas, siger man, er det nødvendigt, at alle de Forordninger i Rigerne Grundlove, der ikke uden Fare for Unionens Oplysning kunne underkastes vilkaarlig og ensidig Forandring, optages i Rigsakten, der kun da kan erkjendes at omfatte hele den unionelle Ret.

Fra norsk Side er herimod bemærket, at da Rigsakten er en Kontrakt mellem Rigerne, som ethvert af dem ubetinget er pligtigt til at holde, saa medfører den ogsaa en ubetinget Forpligtelse for ethvert af dem til ikke at træffe nogen Forordning over sin Grundlov eller i andre Henseender, der kunde være til Hinder for Unionens Bestaaen, og at man derfor ved at flytte alle de af de særlige Grundloves Bestemmelser, hvis Bestaaen ansees nødvendige for Unionen, over i Rigsakten, ikke kommer Sagen nærmere, ligesom man i ethvert Fald ikke derved hæver Vanskeligheden, dersom der er nogen. Thi dersom Rigsaktens Forordning, at Rigerne steds skulde være forenede under en Konge og være fælles om Krig og Fred, ikke ved sin egen Kraft og Gyldighed antages at have Magt til at forhindre eller i alt Fald gjøre ugyldige alle Bestemmelser, der maatte fattes ensidigt i noget af Rigerne, ligemeget enten de udgaves for Grundlovsbestemmelser eller Forordninger af anden Art, naar de kom i Strid med Unionens Hovedbestemmelse om Rigerne's Enhed i de nævnte Henseender, saa vilde det ikke nytte at betrygge Unionen mod de Fare alene, som maatte ligge i de enkelte Rigers Afgang til at forandre eller ophæve enkelte bestemte Forordninger i sine Grundlove. Da man altsaa alligevel er nødsagen til at søge Unionens virkelige Betryggelse i Rigsaktens Hovedforordning om Rigerne's bestandige Forening, saa bliver denne Betryggelse kun svækket, men ikke styrket ved en Sammenhøben i Rigsakten af en Mængde Enkeltheder, der tilfjendegiver, at naar man kun ikke støder an mod disse særlige Forordningers Ordlyd, saa kan man gyldigen træffe andre Bestemmelser, der udsætte Hovedbestemmelsen om selve Unionen for Fare.

Medens saaledes denne udtømmende Fremgang af Enkeltheder ikke styrker, men snarere svækker Betryggelsen for Unionens Bestaaen, er den paa den anden Side et uimodsigeligt Onde for hvert af de enkelte Riger. Derved, at man ikke vil lade sig nøje med den Betryggelse, som selve Unionskontraktens Hovedbestemmelse giver, men i dets Sted vil omgive Unionen med en Mængde Enkeltheder, der drager man den store Vægt ned til at fortæbe sig i Smaating af Ord og Talemaader, som let kunne blive en ulidelig Dvangstrøje for begge Riger. Thi alle disse Enkeltheder blive ved

at flyttes ind i Rigsakten ubetinget forbindende og uforanderlige efter deres Ordlyd, og kunne ikke ændres, om end Forandringen er nok saa uskyldig og harmløs i Forhold til Unionen og dens Njemed. Men Unionen bør saa meget som muligt undgaae at spænde Folkene i Belte, dens Lag bør være saa mildt, dens Byrde saa let, som dens Njemed tillader.

Vi vide meget vel, at man i Broderlandet ikke vil give denne Synsmaade Indpas. Vi have tidligere forgjæves fremsat den. Derhos indrømme vi, at Situationen nu engang er bleven saadan, at det kan være vanskeligt for Sverige at frasølge sin Paaastand om Ret over Norges Grundlov og saa udenfor Rigsakten, medmindre denne undergaaer nogen Forandring i Retning af en større Fuldstændighed. Men til Opnaelse af dette Njemed kan det ikke være nødvendigt at optage i Rigsakten andet eller mere, end hvad der virkelig er i sit Indhold nødvendigt til Unionens Bestaaen og altsaa efter vor Synsmaade alligevel gjælder i Kraft af Rigsakten, enten det deri navnlig er optaget eller ikke.

Unionskomiteen erklærer imidlertid, at den frygter for, at man ved at indskrænke sig til Optagelsen af de Tillæg, som den anseer for nødvendige og vi for omtrent ligegyldige, vilde vække Betenkeligheder mod Antagelsen af Udkastets § 71, hvori det blandt andet er sagt, at denne Foreningsakt indeholder „alle“ Bestemmelser angaaende de forenede Rigers unionelle Forhold. Komiteens Mening er altsaa, at dersom denne Sætning udelades af Udkastets § 71, saa vilde man fremdeles være udsat for, at der fra svensk Side paa-stodes, at Norge heller ikke havde Eneraadighed over de Dele af sin Grundlov, som ikke vare indlemmede i den reviderede og udvidede Rigsakt. Det er os ikke muligt at dele denne Frygt. Vor Tillid til de svenske Statsmagters Indsigt og Retfærdighed er meget større, end at den skulde til-lade os en saadan Frygt, trods Komiteens Formening om, at den kunde være grundet.

Hvad man ogsaa i denne Henseende kunde mene om den gamle Rigsakt med sine 11 eller 12 Paragrafer, saa kunde der og vilde der ingen Tvivl rejses om, at den nye Foreningsakt, om ogsaa de her omhandlede Overflødigheder udelodes, virkelig indeholdt alle gjældende Bestemmelser om Unionen. Dette vilde være en saa afgjort og uimodsigelig Følge af, ikke alene de Omstændigheder, hvorunder den var bleven til, men af dens hele Indretning og Indhold, at den, der troer, at Sverige ogsaa mod den vilde gjøre gjældende de samme Indsigelser som mod den gamle Rigsakt, ikke vilde have nogen Grund til at stole paa, at Ordet „alle“ derimod skulde hjælpe, eller at der overhoved gives Ord, som skulde kunne betrygge i denne Henseende.

Vi have oven citeret den gamle Rigsakt. Den siger Ord til andet det selvsamme som Udkastets § 71; kun har den det Ord „alle“, fordi Forbindelsen der ikke er saadan, at Ordet kunde anbringes. Men Marfagen til, at man i Sverige har negtet, at Rigsakten omfattede alle Foreningsvilkår, var ikke den, at Ordet „alle“ ikke var indtaget i hin Sætning, men laa i den Omstændighed, at den gamle Rigsakt efter en Betragtningssmaade, som vistnok ikke er vor, men som dog kunde have været retfærdige og forstandige Mænd, virkelig ikke var udtømmende, fordi der ved Siden af den fandtes forskjellige Bestemmelser baade i og udenfor den norske Grundlov, der enten vare nødvendige for dens Bestaaen eller i alt Fald af Hensyn til denne ikke ensidig kunde forandres i hvilken som helst Retning.

Heri havde Svenskerne egentlig Ret, men de fejlede i den Anvendelse, de deraf vilde gjøre, og navnlig i, at de ikke vilde see Grændsen for det udenfor Rigsakten unionsmæssigt Gjældende der, hvor denne Grændse efter deres egen Bevisførelse virkelig maatte være. Det er sandt, at der gives en og anden Forordning i Norges som i Sveriges Grundlov, der, uagtet ikke optagen i Rigsakten, dog ikke kan ensidig forandres, fordi man ved Forandringen vilde støde an mod Rigsaktens Hovedbestemmelse, om at selve Foreningen skal være til. Men de svenske Statsmænd fejlede, naar de for vilde slutte sig til Unionskontraktens og saa forbød Forandring i eller Ophævelse af Forordninger i den norske Grundlov, der slet ikke ere nødvendige for Unionens Bestaaen. Men efter den nye Rigsakt,

om Udkastet dertil blev ophøjet, at tale om unionelle Bestemmelser udenfor Rigsakten, vilde vise en Ukyndighed og Uforstand, for ikke at sige noget værre, som vi aldeles ikke frygte, og mod hvilken det desuden vilde være forgjæves at søge Betryggelse i nogen i Rigsaktsform udtrykt Sætning.

Om altsaa de overflødige og derfor skadelige Paragrafer, der have foranlediget disse vore Bemærkninger, og de flere lignende, der findes i Udkastet, udelades, og med dem Ordet „alle“ med eller uden den Sætning, hvori det forekommer i § 71, tillige gaaer ud, saa kan, dersom Udkastet først er blevet gjældende Rigsakt, Storthingsbeslutningen om Statholderposten, Ophævelsesbeslutningen om Statholderposten, og endnu mindre vilde det falde Sverige ind at paaastaae, at den norske Grundlov sad inde med andre heller ikke i den nye Rigsakt optagne unionelle Bestemmelser.

I en saaledes anlagt ny Rigsakt som den foreslaaede er det derfor ligegyldigt enten der indtages eller ikke indtages nogen almindelig Sætning om, at deri alle Foreningsvilkår ere indeholdte. Og selv om man indskrænkede sig til at optage som Tillæg til den bestaaende Rigsakt de Foreningsvilkår, som man nu troer at finde udenfor Rigsakten, saa vilde det ogsaa være klart, at Rigsakten efter Revisionen omfatter alle Foreningsvilkår. Det er derfor utroligt, at man for at faae en saa klar Sag, og som desuden er et Hovedgjemed for hele Revisionen, anerkjender i den nye Lovs Text, skulde behøve at føre Rigsakten enten i Form eller Materie ud over sine rette Grændser, og altsaa maatte tilkjøbe sig Sandhedens Erkjendelse ved Opoffrelse af noget af selve det, som derved skulde bevares.

De sidste Begivenheder.

Den nye franske Hærløb er nu endelig vedtagen i det lovgivende Kammer, og det med en meget stor Flersid. Det laaber ogsaa til, at den kan glæde sig ved det samme Bifald udenfor Repræsentationen som indenfor samme, og hvad der i tydske Blade er bleven berettet om gjærende Misforståelse og dyb Uvilje hos Folket, viser sig, som man kunde vide, at være Fostere af en udsyvende Indbildningskraft. Fornylig kom der over Berlin hertil et Telegram, hvorefter der var udbrudt en revolutionær Bevægelse i Paris; Folket havde sunget Marçailaisen og der blev raabt: Ned med Regjeringen! Leve Friheden! i Gaderne. Efter Telegrammets Ordlyd maatte man antage, at dette var noget højt alvorligt, noget yderst betænkeligt; men det viste sig snart, at det hele var en ganske almindelig Gadespektakkel, som alene ved at besees gennem berlinste Forspørselsglas havde kunnet blive en værdig Gjenstand for Telegrafering.

Frankrige vil saaledes inden kort Tid, ved en lempelig Overgang fra de hidtil bestaaende militære Indretninger, og, hvad endog Hærløvens usforjellige Modstandere have indrømmet, paa den mindst betydelige Maade se sin væbnede Styrke forøget med omtrent en halv Million, og, naar derhos erindres, at Rusland og Preussen hørt for sig allerede kan sende over en Million Stridsmænd i Marken, at Østerrige ikke er meget langt fra at saa det samme Maal, og at de øvrige Stater have rustet sig eller ruste sig i et passende Forhold hertil, vil man indrømme, at det nye Ar er begyndt under lidet lovende Udsigter: en Fred, der sukker under Vægten af saamange Vaaben synes ikke at kunne faa noget langt Liv. Ikke desto mindre flomme Stormagternes Regjeringsblade netop i denne Tid og i Anledning af Marsstiftet mere end nogeninde over af fredelige Forsikringer, og det mangler heller ikke paa allehaande Nygter om Udtalelser af høitaaende Personer eller diplomatisk Strid, der skulle tjene til at vise det Ugrundede i den herskende Krigsfrygt eller som pege ud mod en sig nærmende Forsoning. Mellem den franske og den preussiske Regjering har der, hebet det, fundet en Tilnærmelse Sted; Berliner-kabinetet har gjort Strid til en Udførelse og et Forbund med Wiener-kabinetet; Keiser Napoleon og Kong Wilhelm af Preussen have i Anledning af det nye Ar udvekslet venstabelige Brev og Breve, og Grev Bismarck har nylig i et Selstak, hvor mange af Preussens højeste Adelsmænd vare forsamlede, forfikkret, at naar det taltes om Farer for en Krig med Frankrige, saa var det kun Spørgsmaalsfrygt og intet andet. Men det er aabenbart, at disse Nygter ikke vilde gjøre nogen Virkning, og de fredelige Forsikringer følges stadig i Hælene af mere oprig-

